

ET

ET

ET

EUROOPA KOMISJON

Brüssel 23.9.2010
KOM(2010) 450 lõplik

**KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE, EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

**Üheksas teatis direktiivi 89/552/EMÜ, muudetud direktiividega 97/36/EÜ ja 2007/65/EÜ,
artiklite 4 ja 5 kohaldamise kohta aastatel 2007–2008**

(Euroopa päritoluga ja sõltumatute tootjate audiovisuaalteoste edendamine)

SEK(2010) 995

KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE, EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Üheksas teatis direktiivi 89/552/EMÜ, muudetud direktiividega 97/36/EÜ ja 2007/65/EÜ, artiklite 4 ja 5 kohaldamise kohta aastatel 2007–2008

(Euroopa päritoluga ja sõltumatute tootjate audiovisuaalteoste edendamine)

1. SISSEJUHATUS

Käesolev teatis on koostatud vastavalt nõukogu 3. oktoobri 1989. aasta direktiivi 89/552/EMÜ (teleringhäälingutegevust käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta, „piirideta televisiooni direktiiv”),¹ muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 1997. aasta direktiiviga 97/36/EÜ² ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2007. aasta direktiiviga 2007/65/EÜ („audiovisuaalmeedia teenused”),³ (edaspidi „direktiiv”)⁴ artikli 4 lõikele 3. Komisjon esitab käesoleva teatise kaudu pärast direktiivi vastuvõtmist üheksanda aruande, käsitledes artiklite 4 ja 5 kohaldamist aastatel 2007–2008. Teatis põhineb liikmesriikide statistilistel ülevaadetel kõnealustes artiklites osutatud osakaalude saavutamise kohta kõigi asjaomase liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvate teleprogrammide puhul ning selles on esitatud komisjoni arvamus kõnealuste sätete kohaldamise kohta, samuti peamised järeldused, mida saab teha liikmesriikide aruannetest.

Sellel iga kahe aasta tagant toimival aruandlusel on kaks eesmärki. Esiteks teavitatakse direktiivi artikli 4 lõike 3 kohaselt teatisega teisi liikmesriike, Euroopa Parlamenti, nõukogu, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteed ning Regioonide Komiteed iga liikmesriigi statistilisest ülevaatest. Teiseks püütakse kontrollida, kas liikmesriigid kohaldavad Euroopa päritoluga teoste ja sõltumatu toodangu edendamiseks võetud meetmeid nõuetekohaselt.

Seekordseks aruandluseks esitas komisjon kõigile liikmesriikidele eelnevalt kindlaks määratud kanalite loetelu, mis saadi Euroopa Audiovisuaalsektori Vaatluskeskuse andmebaasist MAVISE⁵. Eesmärk oli kasutada ühtset alust, et suurendada liikmesriikide esitatud statistiliste andmete järjepidevust ja võrreldavust. Direktiivi sätete kohaselt jäeti loetelust välja kohalikud kanalid, kuna nende suhtes artikleid 4 ja 5 ei kohaldata (vastavalt artiklile 9), kanalid, mis ei edasta saateid ELi keeltes (direktiivi 97/36/EÜ põhjendus 29) ning kanalid, mille saateid on võimalik vastu võtta ainult kolmandates riikides, kuid mitte ELis (artikli 2 lõige 6). Nagu ka eelmise aruande puhul tuli kõiki asjaomase liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvaid kanaleid käsitleda sõltumatult nende vaatajaskonna suuruselt. Täiendavaid andmeid leiab käesoleva teatisega kaasnevale komisjoni talituste töödokumendile lisatud taustadokumentidest.

¹ EÜT L 298, 17.10.1989.

² EÜT L 202, 30.7.1997.

³ ELT L 332, 18.12.2007.

⁴ Kolm kõnealust direktiivi kodifitseeriti pärast direktiivi 2007/65/EÜ ülevõtmisperioodi lõppu üheks direktiiviks 2010/13/EL. Kodifitseerimisel muudeti artiklite numeratsiooni. Endisi artikleid 4 ja 5 asendavad nüüd artiklid 16 ja 17, kuigi nende sisu on jäänud samaks.

⁵ <http://mavise.obs.coe.int/>

Bulgaaria ja Rumeenia, mis ühinesid ELiga 1. jaanuaril 2007 ja esitasid aastate 2005–2006 kohta statistilised andmed vabatahtlikult, täitsid kohustuse anda aru artiklite 4 ja 5 kohaldamisest aastatel 2007–2008 esimest korda. Seega hõlmab käesolev teatis esimest korda kõigi 27 ELi liikmesriigi kohustuslikke aruandeid.

2. KOMISJONI ARVAMUS ARTIKLITE 4 JA 5 KOHALDAMISE KOHTA

2.1. Üldised märkused

2.1.1. Artiklid 4 ja 5 Euroopa audiovisuaalmaastikul

Euroopa audiovisuaalsektor järgis aruandeperioodil juba aastatel 2005–2006 täheldatud kasvutendentsi. Ringhäälinguorganisatsioonide ja kanalite arv kasvab igal aastal, eelkõige digitaaltehnoloogiale ülemineku tulemusel, mis soosib uute platvormide ja arvukate kitsale valdkonnale keskendunud kanalite teket. See asjaolu on kaasa toonud vaatajaskonna suurema killustatuse, millele juhiti tähelepanu juba kaheksandas teatises⁶. Euroopa Audiovisuaalsektori Vaatluskeskuse esitatud andmete kohaselt tõusis kanalite arv EL 27-s 2006. aasta 5151 kanalilt 6067 kanalile 2008. aastal, mis tähendab 17,8 % tõusu. Üleriigilise leviga kanalite arv kasvas 2006. aasta 1967-lt 2702-le 2008. aastal, mis kujutab endast 37,36 % kasvu.

Samal ajavahemikul ületas liikmesriikide aruannetes registreeritud aruandekohustuslike kanalite⁷ koguarvu kasv turul registreeritud kasvu: nende arv tõusis 1107 kanalilt 2006. aastal (EL 27⁸) 1590-le 2007. aastal ja 1679-le 2008. aastal. 2008. aasta näitaja on seega 51,6 % suurem kui 2006. aastal.

Turul registreeritud kasvu ja aruandekohustuslike kanalite arvu kasvu erinevus võib tuleneda sellest, et kasutati eelnevalt kindlaks määratud kanalite loetelu, mis kujutab põhjalikumat lähtealust eelnevatel vaatlusperioodidel kasutatust.

2.1.2. Liikmesriikide rakendamis- ja järelevalvemeetodid

Järelevalve meetodid ei ole ühtlustatud ja erinevad liikmesriigiti oluliselt. Nagu ka eelnevate aruannete puhul, esitavad ringhäälinguorganisatsioonid enamikus liikmesriikides andmed pädevatele asutustele. Mõnes liikmesriigis analüüsivad kogutud andmeid kas riigiasutused või uuringutega tegelevad eraettevõtjad. Ühel juhul pärinevad andmed igapäevaste programmide jälgimisest pädeva asutuse andmebaasi abil. Meetodid võivad erineda ka sõltuvalt asjaomaste ringhäälinguorganisatsioonide liigist (avalik-õiguslikud ringhäälinguorganisatsioonid või kommerts-ringhäälinguorganisatsioonid). Järelevalvet teostatakse kas valimi või kogu saateaja alusel. Ühes riigis⁹ on statistiliste andmete kogumine piirdunud saateid maapealselt edastavate kanalitega, sest õigusaktid ei võimalda riigiasutustel taotleda andmeid muud tüüpi kanalitelt.

⁶ http://ec.europa.eu/avpolicy/reg/tvwf/implementation/promotion/index_en.htm.

⁷ „Aruandekohustuslike” kanalite määratlus on esitatud komisjoni talituste töödokumendi 1. lisa näitaja 1 all: tuvastatud kanalid kokku, millest on lahutatud mittetoimivad kanalid ja vabastatud kanalid (saadete laadi tõttu) või välja jäetud kanalid (õiguslike erandite tõttu).

⁸ Võrreldavuse eesmärgil on arvesse võetud Bulgaaria ja Rumeenia poolt aastate 2005 ja 2006 kohta vabatahtlikult esitatud andmed, et arvutada välja kanalite koguarv mõlemal aastal.

⁹ Vt 3. lisa lk 120 (Küpros). Järgmiste kuude jooksul peaks õiguslik olukord muutuma.

Väärrib märkimist, et 2008. aastal parandas üks riigiasutus (Portugalis) oma järelevalvemetodit, hüljates valimid ja võttes kanalite tulemuslikkuse hindamiseks arvesse saateaja kogu aasta vältel.

Tingituna sellest, et seekordse aruandluse puhul kasutati eelnevalt kindlaks määratud loetelu, osutusid pea kõigi liikmesriikide puhul vajalikuks selgitused, sest riigiasutused olid loetelust eemaldanud mitmed kanalid. Vastavalt direktiivi artiklite 4 ja 5 rakendamise järelevalvet käsitlevatele komisjoni suunistele, osutati sellele, mil viisil eri tüüpi kanaleid tuleb käsitleda¹⁰. Kahel konkreetsel juhul¹¹ rõhutas komisjon ametlikult, et aruandluskohustus vastavalt direktiivi artikli 4 lõikele 3 kehtib iga teleprogrammi suhtes, mis kuulub asjaomase liikmesriigi jurisdiktsiooni alla, välja arvatud puhkudel, mis on selgelt nimetatud artikli 4 lõikes 1¹².

Kõigi aruandekohustuslike kanalite kohta andmeid sisaldavate riikide aruannete arv on üldiselt veidi langenud. 12 aruannet 25-st¹³ esitab statistilisi andmeid Euroopa päritoluga teoste kohta kõigi 2007. aasta aruandekohustuslike kanalite puhul, aastal 2008 oli aruannete arv 11¹⁴ ning eelneval vaatlusperioodil oli tulemuseks 14 aruannet 25-st. Palju suurem on olnud nende kanalite arvu kasv, mille kohta liikmesriigid on jätnud andmed esitamata. Kaheksanda teatise kohaselt ei esitatud andmeid Euroopa päritoluga teoste kohta 13 kanali puhul Tšehhi Vabariigis 2005. aastal ning 10 kanali kohta Itaalias 2006. aastal. Vaatlusperioodil puudusid andmed Euroopa päritoluga teoste kohta 97 Itaalia kanali puhul 2007. aastal (2008. aastal 83), 47 Saksamaa kanali puhul aastatel 2007 ja 2008 ning 34 Prantsusmaa kanali puhul 2007. aastal (2008. aastal 35). Kõnealune suundumus võib tuleneda sellest, et turule on tekkinud palju väikesi kanaleid, mis raskendab andmekogumist, kuid ka eelnevalt kindlaks määratud kanalite loetelu kasutamisest.

Direktiivi artiklite 4 ja 5 kohaldamises liikmesriikides võib täheldada muidki erisusi. Nagu rõhutati juba kaheksandas teatises, võib direktiivi artikli 5 kohaselt nõutavat sõltumatute teoste minimaalset osakaalu arvestada kas saateaja või programmeelarve alusel¹⁵. Sõltuvalt kanali liigist võib osakaalu arvutamisel lähtuda ka muudest kriteeriumitest¹⁶. Lisaks on

¹⁰ Vt http://ec.europa.eu/avpolicy/docs/reg/tvwf/eu_works/controle45_en.pdf.

Artiklite 4 ja 5 reguleerimisalasse ei kuulu üksnes kohalikud (allpiirkondlikud) kanalid, kanalid, mis edastavad saateid muudes kui ELi keeltes ning kanalid, mille saated on suunatud üksnes kolmandatele riikidele ja mida ei ole võimalik ELis vastu võtta.

¹¹ Komisjon saatis Saksamaale ja Portugalile kirja, käsitledes vajadust kohaldada artikleid 4 ja 5 vastavalt piirkondlike ja kinokanalite suhtes, kuna riigiasutused olid neid pidanud aruandluskohustusest vabastatuks. Pärast komisjoni kirja saamist on Portugal juba esitanud 2008. aasta andmed kinokanalite kohta ja Saksamaa on kohustunud järgmisel aruandlusperioodil koguma statistilisi andmeid piirkondlike kanalite kohta.

¹² Artiklite 4 ja 5 kohaldamisest on vabastatud üksnes kanalid, mis on pühendatud eranditult uudiste, spordisündmuste, ajaviitemängude, reklaami, otsepakkumiste ning teleteksti näitamisele.

¹³ Siin on ajavahemiku 2007–2008 puhul arvestatud EL 25-ga, et andmeid saaks võrrelda eelneva vaatlusperioodi andmetega. Igal juhul on ajavahemiku 2007–2008 näitajad EL 27-s samad.

¹⁴ See peab paika Eesti, Iirimaa, Kreeka, Küprose, Läti, Leedu, Luksemburgi, Malta, Austria, Poola, Soome ja Ühendkuningriigi puhul. Ühendkuningriik on esitanud andmed kõigi 2007. aastal aruandekohustusliku 396 kanali kohta ja on 2008. aastal jätnud andmed esitamata vaid kahe kanali kohta.

¹⁵ Prantsusmaa ja Itaalia andsid eelmisel vaatlusperioodil juba teada, et nemad valisid teise võimaluse. Vt kaheksas teatis.

¹⁶ See kehtib Prantsusmaa digitaalsete maapealsete kanalite puhul. Osakaal arvutatakse eelneva aasta käibe alusel, mis kujutab endast kõrgemat hindamisalust kui direktiivis sätestatu. Kaheksandale teatisele lisatud komisjoni talituste töödokumendis kutsus komisjon juba Prantsusmaad üles esitama oma andmeid viisil, mis kajastaks korrektselt Prantsusmaa kanalite vastavust direktiivi artiklile 5.

mitmed liikmesriigid kehtestanud üksikasjalikumad või rangemad eeskirjad (kas kõigi ringhäälinguorganisatsioonide või üksnes avalik-õiguslike ringhäälinguorganisatsioonide suhtes), kasutades direktiivi artikli 3 lõikes 1 sätestatud võimalust.

Direktiivirakendamise suhtes ettenähtud paindlikkuse määr raskendab riikide andmete mõõtmist täielikult võrreldaval viisil. Siiski saab komisjon käesolevas teatises esitatud tulemustele tuginedes teha riikide aruannetest artiklite 4 ja 5 ELi tasandil rakendamise kohta usaldusväärseid järeldusi.

2.1.3. Analüüsi- ja hindamisvahendid

Direktiivi artikli 4 lõike 3 kohaselt tagab komisjon artiklite 4 ja 5 kohaldamise vastavalt asutamislepingu sätetele. Selleks et toetada liikmesriike nende järelevalve- ja aruandluskohustuste täitmisel, on koostatud asjakohased suunised¹⁷. Kõnealuses dokumendis on määratletud kasutatavad mõisted ning selgitatud rakendatavaid põhimõtteid. Lisaks on kehtestatud terve rida näitajaid,¹⁸ mille abil liikmesriikide esitatud statistilisi andmeid objektiivselt analüüsida.

2.1.4. Artikli 4 kohaldamine

Käesolevas osas on esitatud analüüs selle kohta, kuidas järgitakse direktiivi artikliga 4 ettenähtud kohustust näidata võimaluse korral ja asjakohaste vahenditega suuremal osal oma saateajast Euroopa päritoluga teoseid.

Keskmine ELi saateaeg, mis oli pühendatud Euroopa päritoluga teostele kõigi kajastatud kanalite poolt kõigis EL 27 liikmesriikides, oli aastal 2007 62,64 % ja aastal 2008 63,21 %, mis tähendab, et vaatlusperioodi jooksul on see aeg pikenenud 0,57 protsendipunkti võrra¹⁹. Kui eelmisel aruandlusperioodil täheldati kasvutendentsi, siis 2008. aastal langes Euroopa päritoluga teostele reserveeritud saateaja osakaal tagasi samale tasemele kui 2005. aastal ehk keskmiselt 63,21 %-ni. Keskpika perioodi kestel (2004²⁰–2008) on areng püsinud suhteliselt stabiilsena, 2004. aastal (63,52 %) ja 2008. aastal (63,40 %) saavutatud keskmise näitaja vahel võib täheldada väga väikest langust (0,12 protsendipunkti).

Liikmesriikide kolme eri rühma²¹ silmas pidades on tulemused järgmised: EL 15 liikmesriikide üldised keskmised näitajad on nelja aasta vältel liikunud tõusvas joones (64,19 % aastal 2008 võrreldes 63,10 %-ga aastal 2005, mis kujutab endast 1,09 protsendipunktilist tõusu), samas kui EL 10 keskmised näitajad on samal ajavahemikul 2,04 protsendipunkti võrra langenud (62,11 % aastal 2008 võrreldes 64,15 %-ga aastal 2005). ELiga 2007. aastal ühinenud kaks liikmesriiki (Bulgaaria ja Rumeenia) andsid teada Euroopa päritoluga teoste keskmise osakaalu suurenemisest võrreldes eelmise perioodiga: 61,40 % aastal 2008 võrreldes 59,40 %-ga aastal 2005 (2 protsendipunkti). Arvestades nende hiljutist

¹⁷ Vt joonealune märkus 10 eespool.

¹⁸ Vt komisjoni talituste töödokumendi 1. lisa.

¹⁹ ELi tasemel esitatud näitajad tulenevad kõigi riikide keskmiste näitajate matemaatilisest keskmisest. Riikide keskmised arvutatakse liikmesriikide edastatud statistiliste andmete põhjal. Tulemused ei ole kaalutud, sest kõigi kanalite kohta puuduvad kõik nõuetekohaseks kaalumiseks vajalikud parameetrid.

²⁰ 2004 on esimene aasta, mille andmeid (EL 25) saab võrrelda ajavahemiku 2007–2008 omadega. Võrreldavuse eesmärgil on 2008. aasta keskmine arvutatud EL 25 kohta (ilma Bulgaaria ja Rumeeniata).

²¹ EL 15 (algsed liikmesriigid), EL 10 (2004. aastal ELiga ühinenud liikmesriigid) ning 2007. aastal ELiga ühinenud kaks uut liikmesriiki (Bulgaaria ja Rumeenia).

ühinemist ELiga, väärrib nende tulemus esiletõstmist ja kinnitab, et nende täielik integreerimine direktiivis Euroopa päritoluga teoste edendamise suhtes sätestatud korda on toimunud raskusteta. Seega on üldised näitajad püsinud kogu ajavahemiku 2005–2008 vältel suhteliselt stabiilsetena ja ületavad tublisti artikliga 4 ettenähtud 50 % künnist.

Analüüsidest olukorda liikmesriigiti võib vaatlusperioodi suhtes täheldada, et Euroopa päritoluga teostele reserveeritud keskmine saateag varieerus 2007. aastal 27,90 % (Küpros) ja 85,00 % (Poola) vahel ning 2008. aastal 30,00 % (Küpros) ja 83,11 % (Poola) vahel. Mis puutub saateaja keskmise osakaalu kasvu sama ajavahemiku vältel, siis 14 liikmesriigis oli tendents positiivne, 11 liikmesriigis negatiivne ja kahes stabiilne. Keskpika perioodi vältel, kui võrrelda 2008. aasta tulemusi 2005. aasta omadega, on Euroopa päritoluga teoste osakaal suurenenud 16 liikmesriigis, kuigi enamikul juhtudel suhteliselt tagasihoidlikult (11 liikmesriigis 5 % või alla selle). Samas on 11 liikmesriigis Euroopa päritoluga teoste osakaal vähenenud (8 liikmesriigis alla 10 %). Euroopa päritoluga teostele pühendatud saateaja muutused nelja aasta vältel (2005–2008) on esitatud iga liikmesriigi kohta koostatud diagrammil²².

Aastatel 2007 ja 2008 oli nõuetele vastavuse tase liikmesriikide tasandil kõigi aruandekohustuslike kanalite puhul alates 12,5 %-st Küprosel kuni 100 %-ni Eestis. Vaatlusperioodil tõusis nõuetele vastavuse tase kaheteistkümnes, püsis muutumatuna üheksas ja langes kuues liikmesriigis. Tasub märkimist, et nõuetele vastavuse tase ei peegelda üksnes kanalite võimet või võimetust saavutada artiklis 4 sätestatud Euroopa päritoluga teoste osatähtsus, vaid ka esitatud/esitamata andmete taset²³.

Kolmel liikmesriigil²⁴ oli Euroopa päritoluga teoste nõutud osakaalu saavutamise raskusi kogu vaatlusperioodi jooksul, kuigi kõigil kolmel juhul registreeriti halvimad näitajad 2007. aastal ja sellele järgnes 2008. aastal teatav areng, ehkki kahel juhul väga väike. Kaks²⁵ neist ei olnud suutnud Euroopa päritoluga teoste nõutud osakaalu saavutada juba ühel kahest eelmise vaatlusperioodi aastast. Komisjon kutsus asjaomaseid liikmesriike üles toetama nende jurisdiktsiooni alla kuuluvate kanalite pingutusi tulemuste parandamisel ja Euroopa päritolu teoste osakaalu suurendamisel tulevastel aastatel.

Tulemused näitavad, et üldine tulemuslikkus on võrreldes eelmise vaatlusperioodiga püsinud sel vaatlusperioodil suhteliselt stabiilsena, andes tunnistust üldiselt nõuetekohasest artikliga 4 kohaldamisest kogu ELis. On tõsi, et EL 10 liikmesriikides tuvastati ajavahemikul 2007–2008 langustendents. Osaliselt võib see olla põhjendatud sellega, et hiljuti on tekkinud arvukalt erikanaleid, millel on vähe vaatajaid ja mis võivad vajada kohanemisaega Euroopa päritoluga teoste nõutud osakaalu saavutamiseks. Siiski kutsutakse liikmesriike üles jälgima tähelepanelikult kõigi oma jurisdiktsiooni alla kuuluvate kanalite tulemusi ja neid toetama artiklis 4 sätestatud Euroopa päritoluga teoste osatähtsuse saavutamisel.

²² Vt komisjoni talituste töödokumendi punktidele 2 lisatud diagrammid: artiklite 4 ja 5 kohaldamine: üksikasjalik analüüs.

²³ Vt 1. lisa – näitaja 3 – komisjoni talituste töödokument.

²⁴ Küpros (Euroopa päritoluga teostele pühendatud saateaga 27,9 % aastal 2007, 30 % aastal 2008), Rootsi (Euroopa päritoluga teostele pühendatud saateaga 45,1 % aastal 2007, 45,5 % aastal 2008) ja Sloveenia (Euroopa päritoluga teostele pühendatud saateaga 34,1 % aastal 2007, 44,6 % aastal 2008).

²⁵ Sloveenia aastal 2005 ja Rootsi aastal 2006.

2.1.5. Artikli 5 kohaldamine

Käesoleva teatise teises osas esitatakse tulemused, mis on saavutatud Euroopa tasemel seoses direktiivi artiklis 5 sätestatud Euroopa päritoluga ja sõltumatute tootjate loodud teoste (sõltumatud tooted) osakaaluga.

Kõigi kajastatud kanalite poolt kõigis liikmesriikides sõltumatutele toodetele reserveeritud saateaja keskmine osakaal oli ELis 2007. aastal 35,26% ja 2008. aastal 34,90 %, mis tähendab osakaalu vähenemist vaatlusperioodi jooksul 0,36 protsendipunkti võrra. See väike langus järgneb 2003. aastast alates täheldatud kasvutendentsile. Kui võtta vaatluse alla nelja-aastane ajavahemik 2005–2008,²⁶ siis 2008. aastal saavutatud keskmised näitajad on 2005. aastal saavutatutest 0,83 protsendipunkti võrra väiksemad. Liikmesriigid peaksid seega julgustama nende jurisdiktsiooni alla kuuluvaid ringhäälinguorganisatsioone suurendama sõltumatute toodete saateaga, et saavutada vähemalt eelmisel vaatlusperioodil saavutatud tase.

Ajavahemikul 2007–2008 ilmnis 13 liikmesriigis positiivne areng ja 14 liikmesriigis negatiivne areng. Vaatlusperioodil saavutasid kõik liikmesriigid sõltumatute toodete 10 % künnise. Eelmisel vaatlusperioodil²⁷ ei saavutanud kõnealust künnist üks liikmesriik. Neljaaastasel ajavahemikul 2005–2008 ilmnis kaheksas liikmesriigis kasv, mis ulatus 1,40 protsendipunktist (Ühendkuningriik) 32,20 protsendipunktini (Küpros). Kokku 19 liikmesriiki andsid teada langusest 2005. aasta suhtes, mis ulatus 0,20 protsendipunktist (Portugal) 16,80 protsendipunktini (Rootsi). 2005. aasta näitajatega võrreldes langes 2008. aastal sõltumatute toodete osakaal EL 15-s 4,36 protsendipunkti võrra, tõusis EL 10-s 4,56 protsendipunkti võrra ja langes kahes uues liikmesriigis 1,35 protsendipunkti võrra. 2008. aastal ei olnud EL 10-s registreeritud keskmine näitaja (35,10%) kaugel EL 15-s samal aastal saavutatud tasemest (36,02 %).

ELi keskmine nõuetele vastavuse tase kõigi kanalite puhul kõigis liikmesriikides oli 2007. aastal 70,39 % ja 2008. aastal 72,35 %. Kui võrrelda aastaid 2005 ja 2008 on EL 25²⁸ nõuetele vastavuse tase langenud nelja aastaga 1,06 protsendipunkti võrra. 2004. aasta tulemustega võrreldes oli langus 7,06 protsendipunkti. Kõnealuste näitajate langus võib osaliselt tuleneda sellest, et vaatlusperioodil suurenes aruandekohustuslike kanalite arv ja ka sõltumatute toodete saateaja kohta esitamata andmete hulk²⁹.

Keskmine nõuetele vastavuse tase liikmesriikide puhul ulatus 2007. aastal 35,13 %-st (Bulgaaria) 100 %-ni (neli liikmesriiki: Eesti, Leedu, Luksemburg ja Malta) ning 2008. aastal 35,12 %-st (Itaalia) 100 %-ni (kolm liikmesriiki: Eesti, Leedu ja Malta). Vaatlusperioodi jooksul tõusis nõuetele vastavuse tase kümnes, püsis muutumatu kaheksas ja langes üheksas liikmesriigis. EL 10 keskmine nõuetele vastavuse tase oli aastatel 2007 ja 2008 vastavalt 78,67% ja 83,30 % ning kõrgem 2007. ja 2008. aasta EL 15 vastavatest näitajatest 68,92 % ja 69,24 %, mis kinnitab artikli 5 edukat rakendamist EL 10 liikmesriikides.

²⁶ Võrreldavuse eesmärgil on 2005. ja 2006. aasta keskmiste puhul võetud arvesse ELiga 1. jaanuaril 2007 ühinenud Bulgaaria ja Rumeenia poolt vabatahtlikult esitatud andmed.

²⁷ Küpros registreeris sõltumatute toodete keskmiseks osakaaluks 2005. aastal 9,7 % ja 2006. aastal 6,5 %, samas kui vaatlusperioodil olid keskmised näitajad 2007. aastal 39,6 % ja 2008. aastal 41,9 %.

²⁸ EL 25 on võetud aluseks, et võimaldada võrdlust ajavahemikuga 2004–2008.

²⁹ Kõnealuse näitaja puhul käsitleti kõiki kanaleid, mille kohta andmeid ei esitatud, nõuetele mittevastavateks – vt 1. lisa: tulemusnäitajad – näitaja 5.

Uutele Euroopa päritolu ja sõltumatute tootjate loodud teostele (uued teosed)³⁰ reserveeritud saateaja keskmine osakaal ELis oli 2007. aastal 62,99 % ja 2008. aastal 63,88 % kõikidest Euroopa päritolu, sõltumatute tootjate loodud teostest, mis tähendab väikest tõusu (0,89 protsendipunkti) vaatlusperioodi jooksul. Kuid 2005. aastal³¹ saavutatud keskmisega (68,75 %) võrreldes kujutas 2008. aasta keskmine 4,87 protsendipunktilist langust. Keskpika ajavahemiku näitajad viitavad jätkuvalle langusele. 2008. aasta EL 25³² keskmine näitaja (64,88 %) on 2004. aasta tulemusest (69,09 %) 4,21 protsendipunkti võrra madalam. Kõnealust langustendentsi tuleb võrrelda 4,97 protsendipunktilise tõusuga ajavahemikul 2001–2006, mida kajastati kaheksandas teatises. Kui vaadelda ajavahemikku 2005–2008, siis 2008. aastal EL 10 riikide rühmas saavutatud uute teoste keskmine näitaja (65,39 %) kujutab 2005. aasta näitajaga (72,29 %) võrreldes 6,90 protsendipunktilist langust. EL 15 riikide rühma keskmine oli EL 10 omast madalam nii aastatel 2008 (64,53 %) kui ka 2005 (66,23 %), kuid langus (1,69 protsendipunkti, kui võrrelda 2005. aastat 2008. aastaga) oli EL 10-ga võrreldes väiksem. EL 10 tulemused kinnitavad seega, et artiklit 5 on kõnealustes riikides edukalt rakendatud, kuid tajutava langustendentsi ümberpööramiseks on vaja teha jõupingutusi, nagu ka EL 15-s.

Kahes uues liikmesriigis registreeriti vaatlusperioodil väga hea tulemus (keskmine 56,7 % aastal 2007 ja 51,35 % aastal 2008), mis kinnitab, et nende integreerimine artiklis 5 sätestatud korda on toimunud raskusteta.

Tulemused näitavad, et ELi tasandil täidetakse artiklis 5 sõltumatute toodete saateaja ja ka uute teoste piisava osakaalu asjus sätestatud nõudeid raskusteta, kuigi võrreldes 2005. aastal saavutatud tasemega on täheldatud mõningast langustendentsi. Seepärast kutsutakse liikmesriike üles jälgima artikli 5 kohaldamist nende jurisdiktsiooni alla kuuluvate ringhäälinguorganisatsioonide poolt ning innustama positiivset arengut Euroopa sõltumatute toodete ja uute teoste edastamisel.

3. JÄRELDUSED

Liikmesriikide esitatud statistiliste andmete kohaselt suurenes käesoleval vaatlusperioodil ühenduse tasandil Euroopa päritoluga teoste osakaal veidi. Areng oli ajavahemikul 2005–2008 stabiilne, kuigi 2005 ja 2007 aasta vahel registreeriti mõningaid kõikumisi (tõusule järgnes 2007. aastal langus). Kuid 2008. aastaks jõudis Euroopa päritoluga teoste osakaal uuesti 2005. aasta tasemele (63,2 % EL 27 puhul). Seega saavutati stabiilsus suhteliselt kõrgel tasemel, mis ületab tublisti artiklis 4 sätestatud nõutavat osakaalu. Lisaks tuleb selle tulemuse tõlgendamisel võtta arvesse kanalite arvu jätkuvat kasvu turul ja väikeste erikanalite teket, millel võib olla tegevuse alguses raskusi Euroopa päritoluga teoste nõutud osakaalu saavutamiseks. Kõnealust asjaolu rõhutati juba kaheksandas teatises ning sellega tuleb arvestada üldise tulemuslikkuse hindamisel seoses Euroopa päritoluga teoste osakaaluga käesoleval vaatlusperioodil.

Kuigi üldine olukord on rahuldav, on ikkagi veel veidi arenguruumi. Esiteks peaksid kolm liikmesriiki, mis 2007. ja 2008. aastal ei suutnud saavutada Euroopa päritoluga teoste nõutud osakaalu, suurendama oma jõupingutusi, et tulemusi parandada ja tugevdada juba 2008. aastal registreeritud kasvu (ühel juhul väga väike). Kuna neist kehvade tulemustega liikmesriigist

³⁰ St teosed, mida edastatakse viie aasta jooksul alates nende valmimisest.

³¹ Võrreldavuse eesmärgil on näitajate arvutamise aluseks võetud EL 27.

³² EL 25 on võetud aluseks, et võimaldada võrdlust 2004. aasta näitajaga.

kuulub kaks EL 10 riikide rühma, avaldaks Euroopa päritoluga teoste keskmise osakaalu suurendamine neis riikides positiivset mõju EL 10-s ajavahemikul 2005–2008 registreeritud langustendentsile, mis tuleks samuti ümber pöörata.

Lõpetuseks väärrib esiletõstmist kahes uues liikmesriigis vaatlusperioodil saavutatud Euroopa päritoluga teoste kõrge osakaal ja ajavahemiku 2005–2008 jooksul registreeritud kasv.

Direktiivi artikli 5 rakendamise osas näitab vaatlusperioodi jooksul toimunud üldine areng kerget langustendentsi sõltumatute teoste puhul. Liikmesriikide esitatud statistiliste ülevaadete kohaselt registreeriti langus nii käesoleval vaatlusperioodil kui ka ajavahemikul 2005–2008. Kuigi langus ei ole märkimisväärne (0,83 protsendipunkti ajavahemikul 2005–2008), on toimunud pööre eelmisel vaatlusperioodil registreeritud positiivses suundumuses. Sõltumatute toodete puhul tuleks märkida, et EL 10 parandas oma tulemust.

Langus seoses sõltumatute tootjate loodud teostega on ajavahemikul 2005–2008 mõnevõrra teravam. Liikmesriike kutsutakse üles julgustama nende jurisdiktsiooni alla kuuluvaid kanaleid suurendama jõupingutusi, et suurendada sõltumatute toodete ja uute teoste osakaalu.

Siiski annavad vaatlusperioodil saavutatud tulemused tunnistust artikli 5 rahuldavast rakendamisest, sest saavutatud tase ületab igati artikliga nõutud osakaalu.

Nagu juba kaheksandas teatises välja toodi, näitavad liikmesriikide esitatud aruannete analüüsi tulemused,³³ et direktiivi artiklites 4 ja 5 sätestatud nõuded täideti ajavahemikul 2007–2008 raskusteta ja seda kinnitavad ka allpool esitatud diagrammid.

³³ Vt komisjoni talituste töödokumendi punkt 2: artiklite 4 ja 5 kohaldamine: üksikasjalik analüüs.

Peamiste näitajate areng 2005–2008 (EL 27)

